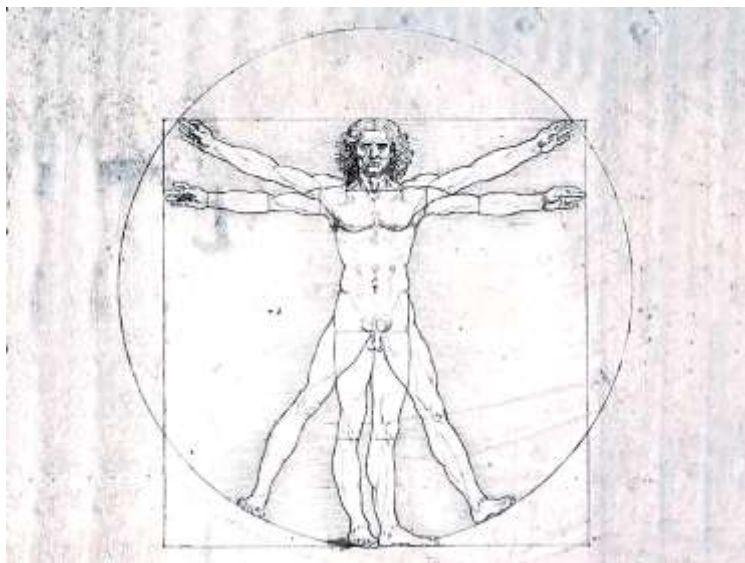

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ВІКОВІ СКЛАДОВІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

(Матеріали Міжнародної студентської наукової конференції
Рівне, 16-17 березня 2007 р.)

Рівне, 2007

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини. Матеріали Міжнародної студентської наукової конференції. Рівне, 16-17 березня 2007 р. Рівне, РДГУ, 2007. – 198 с.

Редакційна колегія:

- Воробйов А.М.** – професор, проректор з навчальної роботи, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ, Заслужений працівник освіти України – голова;
- Лико Д.В.** - професор, академік УЕАН, Заслужений працівник освіти України, декан психолого-природничого факультету РДГУ;
- Романюк В.Л.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ
- Артемова О.І.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;
- Безлюдна В.І.** - доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;
- Главінська О.Д.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;
- Грюк І.Б.** – доцент, завідувач кафедри біології та прикладної екології РДГУ;
- Марциновський В.П.** – професор, завідувач кафедри анатомії та фізіології РДГУ;
- Мельник В.Й.** - доцент кафедри біології та прикладної екології РДГУ;
- Павелків В.Р.** – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Матеріали обговорені та рекомендовані до друку на засіданні науково-методичної ради психолого-природничого факультету РДГУ. Протокол № 3, від 9 березня 2007 р.

ЗМІСТ

Вступ	3
Павлов І.П. Лист до молоді	4
Секція I. Техногенне забруднення довкілля і розлади психіки та поведінки	5
Лико Д.В., Мельник В.Й. Вплив стану довкілля на здоров'я людей	5
Алтухова Анастасія. Вплив екологічних криз і катастроф на психічне здоров'я людини	8
Кравчук Володимир. Вплив та наслідки забруднення атмосферного повітря міста автотранспортом	11
Буткевич Сергій. До проблем становлення екологічної психології	14
Донець Світлана. Психологічні наслідки техногенних катастроф ..	15
Дідусенко Галина. Якість поверхневих вод Рівненщини	18
Денисюк Оксана. Екологічні складові психічного здоров'я	19
Ігнатієва Анастасія. Психологічні особливості дітей, що мешкають у зоні посиленого радіоекологічного контролю	22
Белеля Марина. Екологічна оцінка якості води р. Іква в межах Рівненської області	25
Кушнір В.М., Панасюк В.Ю., Кириченко О. Порушення психофізіологічних процесів і їх профілактика	27
Латюк Ірина. До проблеми визначення екологічної культури особистості	29
Лико Сергій. Зернисті фосфорити у сільськогосподарському виробництві	34
Максимець Оксана. Наслідки акумуляції радіонуклідів у деревині та продукції із деревини	36
Мантула М. Якість води р. Устя та здоров'я жителів міста	40
Миронець Марина. Роль реабілітаційної діяльності психологічної служби системи освіти у збереженні психологічного здоров'я постраждалих від техногенних катастроф	44
Ожаровська Світлана. Соціально-психологічна складова наслідків Чорнобильської катастрофи	46
Пілічук Ольга. Дослідження віддалених наслідків техногенних катастроф на прикладі переселених чорнобильців Миколаївської області	48

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Сахневич Людмила. Вплив промислових викидів Рокитнівського склозаводу на якість атмосферного повітря	51
Фількевич Вікторія. Техногенне забруднення довкілля і розлади психіки та поведінки	53
Хабаров Володимир. Дослідження внутрішнього опромінення населення контрольованої зони Рівненської АЕС.....	56
Хильчук Ольга. Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини.....	58
Шаправський Олександр. Техногенне забруднення атмосферного повітря м. Рівне промисловими викидами КТП «Теплокомуненергія»	63
Секція II. Вікові та гендерні аспекти психічного здоров'я особистості	66
Осьмак Л.П., Андрущенко Оксана. Гендерні особливості конфліктної поведінки підлітків	66
Вітрук Алла. Негативний вплив телебачення на психіку підлітків ..	68
Галабурда Лідія. Професійні інтереси як компонент психічного здоров'я особистості	70
Гусаківська Світлана. Психологічні чинники адитивної поведінки підлітків.....	72
Дука Ольга. Здоровий спосіб життя в юнацькому віці: реальний погляд	80
Драченко Ольга. Гендерні особливості соціальної адаптації	82
Юрченко В.М., Замлинна Наталія. Гендерні особливості міжособистісних стосунків у дітей молодшого шкільного віку	85
Ковальчук Богдана. Феномен психічного здоров'я як об'єкт теоретичних досліджень	87
Ковтун Наталія. Зв'язок між особливостями стосунків у сім'ї та формуванням агресивних реакцій в юнацькому віці	90
Корольчук Ірина. Пам'ять в системі пізнавальної діяльності	93
Костючок Олег. Психологічні особливості впливу соціального статусу в групі на характер міжособистісних стосунків молодших школярів	95
Кужель Інна. Профілактика алкоголізму – основа психічного здоров'я нації	98
Лаворик Лариса. Наукові дослідження материнської сфери – проблеми та перспективи.....	100
Музичук Віта. Згубний вплив куріння на організм людини	103

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Назарець Людмила. Передумови адиктивної поведінки підлітків та фактори захисту тема.....	106
Почасвець Ірина. Гендерні та мотиваційні особливості формування звички тютюнопаління серед студентської молоді	108
Пясецька Ірина. Екологічні і вікові складові психічного здоров'я людини.....	110
Соботович Олександр. Особливості короткочасної пам'яті у студентів-біологів.....	113
Юрим Світлана. Моделювання пам'яті	115
Секція III. Діагностика та шляхи профілактики розладів психіки та поведінки	117
Руденко Н.М, Бейлах О.М. Аналіз рівня сформованості відповідальності студентів-першокурсників	117
Божок Яна. Вплив епілепсії на психічний розвиток і поведінку хворого.....	118
Неровня О.В., Вовк Анна. Психопатологічне функціонування у соціально-культурному контексті.....	121
Гомончук Катерина. Дослідження особливостей сприйняття соціальних феноменів студентами молодших курсів (на основі теорії Дж. Келлі).....	123
Гончарова Наталія. Інформаційні неврози: проблема діагностики і профілактики	126
Дубровський Роман. Переваги ДБСТ над школами-інтернатами у контексті попередження проявів девіантної поведінки	129
Зажицька Тетяна. Теоретичні та прикладні аспекти стилю.....	132
Зеленська О. Проблема погіршення стану здоров'я дітей і молоді в Україні та шляхи формування здорового способу життя	133
Юрченко В.М., Князева Анна. Соціально-психологічні установки українських студентів до сприймання людей інших національностей.....	135
Осьмак Л.П., Кордоба Інна. Комунікативна некомпетентність як чинник соціально дезадаптованої поведінки підлітків	138
Вікторія Косенко. Психологічні аспекти віктимної поведінки в підлітковому віці	139
Козішкurt Уляна. Агресивні тенденції в сучасному суспільстві: інстинкт чи інформаційний наслідок?	142
Кравець Віта. Формування сприятливого мікросередовища сім'ї.....	144
Лабик Юля. Психосоматичні розлади як проблема клінічної психології: регіональні аспекти	147

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Музичук Ірина. Усвідомлення сенсу життя як чинник самоактуалізації підлітків	151
Назаренко Ольга. Проблемы одаренности и гениальности	153
Остапович Ірина. Конструктивні копінг-стратегії.....	155
Поліщук Альона. Фобії-комплекси: причини і наслідки.....	158
Романів Наталія. Специфічні особливості виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у різних типах навчальних закладів	160
Ромашевська Ольга. Нові шляхи діагностично-корекційної допомоги дітям з особливими потребами	164
Осьмак Л.П., Тирак Тетяна. Психопрофілактика деструктивних форм самоствердження підлітків	167
Усачик Ольга. Антистресорні властивості лікарських рослин – радіопротекторів.....	169
Хоровець Ірина. Психічне здоров'я як складова якості життя особистості	172
Чубко Мар'яна. Зростання патологій щитоподібної залози, викликаних радіаційним забрудненням деяких районів Рівненської області як один із чинників впливу на поведінку людини.....	175
Чекун Юлія. Профілактична дія радіопротекторів по подоланню проявів патогенезу ЦНС	179
Шевців М.В., Чикун Зоряна. Психофізіологічні механізми формування неврозів	181
Юрчук М. Люди і СНІД - знати, щоб жити	183
Янчук Катерина. Психологічні чинники виникнення розладів харчування та шляхи їх профілактики у старшокласниць	186
Відомості про авторів.....	190

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Таким чином, адиктивна поведінка (тютюнопаління) може бути наслідком гендерної соціалізації через рольову матрицю батьків однолітків. Існує хибна думка, що куріння є проявом мужності, дорослості серед представників чоловічої статі. В свою чергу, у представниць жіночої статі це пов'язується з цікавістю, престижністю, що допомагає підвищити власний соціальний статус у суспільстві.

Список використаних джерел

1. Калмикова М.А. та інші. Роль типу прив'язаності в генезисі адиктивної поведінки: структура, проблеми // Психологічний журнал. – 2006. – Том 27. – № 6 – С. 45 – 47.
2. Максименко С.Д. Актуальні питання психологічного обґрунтування заходів пропаганди здорового способу життя серед підлітків та юнаків // Практична психологія і соціальна робота. – 2006. – № 11. – С. 1–2.
3. Овчарова Р.В. Практична психологія навчання: навч. посіб. для студентів психол. фак. університетів. – М.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – 371с.
4. Психологічний словник// Під ред. В.П.Зінченко, Б.Г. Мещерякова. (– 2-е видання, перероб. і доп.) – М.: Педагогіка–Прес, 2001- 54с.
5. Сізанов О.М., Поплавський В.О., Хриптович. Модульний курс по попередженню паління серед підлітків і молоді // Практична та соціальна робота. - 2006 . - № 3. – С. 17.

УДК 364.254:159.972

ЕКОЛОГІЧНІ І ВІКОВІ СКЛАДОВІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Пясецька Ірина, студентка РДГУ

Науковий керівник: **Артемова О.І., к. пед. н., доц.**

На сучасному етапі складних і динамічних відносин суспільства з навколишнім середовищем бережливе ставлення до природи повинно складати невід'ємну частину загального світогляду кожного громадянина. Сформована екологічна культура не дається з народження, удосконалення цієї важливої якості сучасної людини продовжується все життя.

Доктор психологічних наук В.І. Панов зазначив, що вихідними для еколого-психологічних досліджень є уявлення про неможливість розгляду психічних процесів, станів і розвитку людини у відриві від впливу на індивіда навколишнього (природного, інформаційного,

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

освітнього, сімейного) середовища. Актуальність такого підходу обумовлена, насамперед стурбованістю науковців, особливо психологів, негативними наслідками дії антропогенних чинників, а також загальної екологічної ситуації на психічне та психологічне здоров'я людини. Дослідники спрямовують увагу на вивчення властивостей середовища і їхнього впливу на сприйняття, переживання і поведінку людини.

„Людина, - пише Г.Баїцев, - стає згубником природи не тому, що зробилася неприродною, далекою від природної простоти самодіяльною силою, що прогресує, але якраз навпаки, тому, що у межах деяких специфічних соціальних взаємин веде себе аналогічно безвідповідальній, брутальній, природоподібній стихії.” Іншими словами, необхідна екологія духу, культура щодо відношення до природи, довкілля.

Дослідження у сфері екологічної психології набувають нині особливої актуальності у зв'язку з пошуком ефективних шляхів виходу з екологічної кризи. Для цього необхідно насамперед дослідити екологічну свідомість, враховуючи особливості сприймання людиною навколишнього середовища та виокремивши значущі для суб'єкта чинники несприятливого розвитку цього середовища; з'ясувати мотиви екологічної поведінки, що дасть змогу розкривати причини дій осіб, які завдають шкоду довкіллю, а також тих людей, котрі, навпаки, намагаються будь-що зупинити дії порушників; проаналізувати психологічні наслідки дії різноманітних факторів середовища на людину; проаналізувати психологічні наслідки екологічної кризи; розробити психологічні засоби екологічного виховання.

Існує величезна кількість екологічних факторів, що впливають на людську психіку. У зв'язку з цим, їх класифікують, наприклад, за їх походженням (біогенні й антропогенні, соціальні), за переважаючим видом сприймання (зорові, слухові, тактильні, кінестетичні, нюхові, смакові, вібраційні геомагнітні), за ефектом дії на людину (шкідливі, корисні, нейтральні). Останнім часом у дослідженнях з екологічної психології наголошується на тому, що штучний чинник екологічного середовища значно потіснив природний за впливом на сучасну людину.

Щодо вікових груп індивідів, то найбільше зацікавлення викликає молодь, для якої більш, ніж для інших груп населення, характерний тісний зв'язок між потенційною та фактичною

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

активністю. Тому, наприклад, у екологічному русі, що отримав особливий розвиток у західних країнах (Англії, Німеччині, Австрії, Швейцарії, Швеції та ін.) активно бере участь молодь, у тому числі студентський природоохоронний рух. У формуванні спрямованості і характеру дій молоді велике значення має позиція вчених, фахівців, педагогів, з якими вони зіштовхуються у процесі навчання. Звідси випливає виключна роль педагогів вищих навчальних закладів у формуванні екологічного мислення в учнів. Природоохоронна освіта необхідна усім. У сучасних умовах таке виховання повинно проводитися на всіх рівнях, розпочинаючи із дитячого віку. Відповідно, екологічне виховання потрібно виконувати засобами, розрахованими на психологічні особливості відповідного віку.

Можна зробити припущення, що розвиток екологічної свідомості у дітей забезпечується особистісно орієнтованим навчанням та вихованням, що базується на таких засадах: визнання учня суб'єктом становлення власного досвіду взаємостосунків з природою; забезпечення поетапного розвитку розуміння учнями природи як ціннісного середовища життєдіяльності власної особистості; проектування і використання особистісно значущих стратегій розв'язання екологічних задач; залучення до навчально-виховної роботи у гуртках мистецьких засобів гармонізації екологічної свідомості вихованців.

В екологічній свідомості дошкільника переважає емотивний компонент – навколишнє середовище дошкільник сприймає досить емоційно. Психологічне і психічне здоров'я на цьому етапі піддається впливу оточуючого середовища.

У молодшому шкільному віці відбуваються суттєві зміни в сприйманні навколишнього середовища, саме тут починає стрімко формуватися поведінковий компонент екологічної свідомості.

Процес формування екологічної свідомості у підлітковому віці є найбільш складним і таким, що потребує переважно нейтралізуючих та коригуючих дій екопсихологів, психологічне здоров'я зазнає змін.

У юнацькому віці переважає естетичне сприймання довкілля, ставлення до якого має об'єктивний характер, як і в підлітковому віці. Але він менш прагматичний, ніж у підлітків. Юнацький вік спонукає до пошуку гармонії у світі й усвідомлення власного місця в ньому.

Зрілий вік на сучасному етапі характеризують дві стратегії ставлення до довкілля: господарська і завойовницька.

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Отже, як зазначав В.Вернадський, людина стає дедалі більш значущою геологічною силою. Тобто вона своєю діяльністю перетворює навколишній світ, стаючи часом домінантом. Звідси випливає, що надзвичайно актуальною є потреба розробки стратегії поведінки людини в довкіллі, яка була б однаково прийнята і для людини, і для довкілля.

Список використаних джерел

4. Дуднікова І.І. Екологія і безпека життєдіяльності. – К.: Вища школа, 2005. – 247 с.
5. Микитюк О.М., Злотін О. та ін. Екологія людини. – 2-е вид., випр. і доп.- Харків: ХДПУ, „ОВС”, 2000. – 208 с.
6. Салтовський О.І. Основи соціальної екології: – К.: ЦНЛЮ 2004. – 382 с.

УДК 612.821.2-057.875

ОСОБЛИВОСТІ КОРОТКОЧАСНОЇ ПАМ'ЯТІ У СТУДЕНТІВ-БІОЛОГІВ

Соботович Олександр, студент РДГУ

Науковий керівник: **Панасюк В.Ю., к. мед. н., доц.**

Значення пам'яті для людини надзвичайно велике. Пам'ять забезпечує оволодіння знаннями, вміннями, що накопичило людство за тисячоліття. Пам'ять зберігає індивідуальний досвід організму і забезпечує його використання для організації поведінки [1,2].

За тривалістю збереження інформації пам'ять поділяють на іконічну, короткострокову і довгострокову. Короткострокова пам'ять – це запам'ятовування і збереження інформації на короткий термін (від кількох секунд до кількох хвилин) необхідний для розв'язання життєвих задач [3,4].

Більшість дослідників вважають, що в основі короткострокової пам'яті лежать процеси циркуляції (реверберації) нервових імпульсів у вигляді замкнених кілець в структурах лімбічної системи. В основі формування цих кілець лежить явище післядії і уторованості [1,2,3,4,5].

Формування і розвиток усіх видів пам'яті має велике значення, тому ми поставили перед собою мету вивчити особливості короткострокової пам'яті і переходу її в довгострокову у студентів. У досліді брали участь 15 студентів 2-го курсу психолого-природничого факультету віком від 18 до 23-х років, з них дівчат – 12 і 3-є хлопців.